

بهشیر موشیر
 فهله سهنه فهه و جهه و امیری
 وه لامیکی سهه رپیکی بو پرسیاریکی گومرا
 کامیل ژیر

کامیل ژیر، نوستاد، مخدود نوری عارف ۱۹۶۳/۴/۵

1960/1/8

ریزی پیشه‌وه، له راسته‌وه: کامیل ژیر، بهشیر موشیر، ههزار موکریانی

ریزی پشت‌وه، له راسته‌وه: مهدحت موقتی، نهناسراوه، د. محمد نوری عارف، د. عهلى توفيق، د. جمال نهبهز

نئیتر واایه ، ههندی کهس گمه کهی لینه بی به راست و نه که ویته مشتومر ! ههیشه تا ختووکه ینه دهی پیناکه ننی ! گمه فه لسه فه چهندین چهارخ مروقایه تیی به جو رهها مشتومرهوه خه ریکردد کنه گهر به هه موویان ده ریایه کی لیپر کهی ، به رادهی نه و موبایلهی نه و هندی چوار په نجه یه را زدی مروقایه تییان نه کردوه . مه به ستم نه و دیه نه مرؤ ته کنه لو جیا ته نگی به فه لسه فه هه لچنیووه .

نُجَا نَهَّكَه رِمَاوِيَّه بَكَه رِبِّيَّه دَوَاوِه نَهَّ بَيْنِينَ نَهَّ وَهَمُو پَايِه بَه رِزُو خَويِنَدَه وَارُو پَروْفِيسُورَانَه ي
نه فَلَاتُونَسَا خَويِنَدَه دَوْتَه شَاگَرَدَه بَه شِير وَهَكَ شَاگَرَدَه كَهَي نَهَّ فَلَاتُونَ بَوْ سُوكَرَاتَ ، شَه پُولِيكَي وَهَمِيَانَ
بَوْ بَه شِير مُوشِير درُوسَتَه كَرْدَوَه وَهَكَ بَه رِيز سَوارَه نَه جَمَه دِين لَه نُووسيَّيِّنِيَّكِيدَا وَتَوْيَّتَ! نَهَّ وَانَه كَه وَتَوْيَانَه
بَه شِير مُوشِير فَهَيلَه سَوَوْفَبَوه، رَاسْتَيَّيَان درَكَانَدَوَه . بَوْ فَهَلَسَه فَهَش بَرَوَانَامَه ي بَه رِزُو خَويِنَدَه وَارِيَي زُورَه مَهْرَج
نَيه . زُورَبَه ي پَهَنَدي پَيشِينَانَي مَيلَله تَانَ كَه نَهَّ چَنَه خَانَه ي فَهَلَسَه فَهَهَه بَيرُوكَه ي
نه خَويِنَدَه وَارِه كَانِيَانَه، فَهَيلَه سَوَوْفَه نَاوَدَارَه كَانَيَ جَيَهَانَ وَهَكَ سُوكَرَاتَ ،
نه فَلَاتُونَ، نَهَّ رَهْسَتو، دِيكَارَت، هِيَگَل، نِيتَشَه، شُوبِنَهَاوَهَر، فيُورَباخ، سَارَتَهَر، فُوكُو، پَوِپَهَر، مَارَكَس، رَاسَل وَهَتَد
هَهَه مَوَوِيَانَ خَاوَهَن بَرَوَانَامَه ي بَه رِزَه بَعُونَ . هَهَه رُوهَهَا پَهَيَامَبَهَه رَهَه كَانِيَش . نَيَسَلامَ بَهَه مَوَهَه شَانَازَى نَهَّ كَاتَ كَه
پَهَيَامَبَهَه رَهَه كَهَي نَه خَويِنَدَه وَارِيَه؟

من نازانم کی و چون سوکرات و بهشیری به یه اک چواندوه. ئەشی ئەوه له ووهبی که بیروکەكانی هەردوکیان خەلکیت نووسیویانەتمەو. وەك ئەفلاتوون و زەینەفون بۇ سوکرات و نەبەزۇ ۋېرۇتىر بۇ بهشیر. يَا بەوهى هەردوکیان دىرى چەواشەكارىبیوون (سەفسەتە). يابەوهى هەردوکیان دىرى رېیمبۇون . يابەوهى هەردوکیان رېیمى دیكتاتورى له ناوېبردن . جباوازى نیوانیشان ئەوهىيە كە ئەفلاتونى زىرەكتىزىن شاگردى سوکرات بە خۆى و بە بوماوهى وەستاكەشىيە وە نەگەيشتە وەلامى ئەو پرسىيارە دنيا چۈن دروستبۇدۇ؟ ئەنئىيا ئەوهندەي وەت : (خودا دنیای دروستكىردو و دواىي بىرىچوتە وە !!) كە بەم وەتە يە رىيسەكەي خۆيانى كردو تە وە بە خورى ! بە لام فەلسەفە كەي بەشیر كە دواىي دىيمە سەرى ، ئاما نجه كەي خۆى بىڭاوه .

تا ئىستا فەلسەفە گەل بوا رى گرتۇتە خۇ، وەك فەلسەفەي
مادى، نامادى، زانست، زانىن، ئايىن، پەرورىدە، دەرۋونى، بېرىكارى، شىكارى، مېزۇو، ياسا، زمان، سىاسەت، فيزىيە
ك، فەلسەفەي فەلسەفە واتا دواي فەلسەفە وەتىد (راي فەيلەسۈوفە كانىش بەرامبەر ئەم بوارانە بە پىيى
سنورى جوڭرافىيان يا بە پىيى دىيدگايان ، جىاوازان لە يەكدى و كۆكىن لە سەرىيەك را ؟ وەك: فەلسەفە
فەيلەسۈوفە كانى

: گریکی، روزهه لاتی، چینی، یابانی، هیندی، نگلیزی، فهرنسی، لهستانی، روسی، پیسلامی، بوزی و هند).

به لام گرنگی فه لسه فه که ی به شیر له چاو نه وانیکه دا لهم دوو خاله دا چرئه بیته وه :

۱- لہھہ مووئھ و فھل سہ فانہ یتھ چیاوازہ۔

2-هه موانيش له سهري کوکن .

ئىستا دىمە سەرگە وھەرى فەلسەفەكە، يَا لىكدا نەوەي ئەو دوو خالە :

فه لسه فهی به شیر فه لسه فهی پیکه نینه . به لی پیکه نین . پیکه نین لایه نیکی گرنگه له ژیانی مروقدا پیکه نین زردده خنه ئه خاته سه رلیوان ، خوشی ئه باته ناو دلان ، روینه ری په ژاره یه ، بو نه خوشی چاره یه ... دوو خه سله تی که سیتی که له بنچینه دا دژ به یه کن (ساویلکه یه تی و بلیمه تی) له پیکه اته ی

بەشیر موشیردا ھاوتەریب و گونجاو بۇون. بەشیر لەبارى ئاساییدا كەسیکى سادەو ساولىكەبۇو. لەكاتى خەدوو خەيالدا : فەيلەسوف، جەواپىر، ئازا، سیاسەتكار ھۆنیار، سەرۆكپۇو. نەو خەوو خەيالى لانەبۇو بە راستى. گەلەچار كەسايىتىيە بلىمەتىيە كەي كەنەكاتى خەوو خەيالدا نەكەوتە كار، تاچەندىرۇزىك يى چەند مانگىيەك بەرىنەئەدا. نەو كە نەيىوت لە تارانەوە بە پاپور چۈوم بۇئەنكەرە ؟ خۇيى واينەزانى نەوە راستبۇو. بەدروئىنەبۇو. نەشى لە خەويا يايە بە خەيال نەو گەشتەي كەدبىي. جا نەگەر كەسیكى نەشارەدا لە پىكھاتەي بەشیر بىيوتايە ئەمە راستتىيە چۈنكە لەنېوان تاران و ئەنكەرەدا دەريايىيە، نەو ئەم قىسىمە زور بەلاوه سەيربۇو ؟ نەيىوت تو عەجىبىت من خۇم چۈوم ؟ خۇئەگەر ئەو كەسە لەسەر رەخنەكەي خۇيى بەردەوامبوايە، بەشیر وەك كەسیكى بىئەقل سەيرى ئەكردو پىيەنەوت تو خەزنىي زانستنیت تو خەزنىي ئەودىت ؟ھەدىماغ : من باسى ئىستا ناكەم باسى سەفرىبەر ئەكەم !. ئايىرەدا كەسیتىيە ساولىكەكەي سەرى ھەئەدا) و نەيىوت : بۇچى من نازانم ئىستا ئەو دەريايىه نىيە ؟ من جارىك لە نەدن چۈومە موزەخانەيەك، لە گوشەيەكدا وينەو ھېلکارىيەكى بىزاو ھەبۇو پىشانى ئەدا كە ھەموو 25 ھەزار سال جارىك، وشكانى زھوي، ھەمووى لەيەكئەداتەوە، واتا ھەموو كىشۇرەكان يەكەگرنەوەو ھەموو دەرياكانىش يەكەگرنەوە، جارىكىكەش لەماوهى 25 ھەزار سالىكەدا لەيەكتە جىائەبنەوەو كىشۇرەكان و دەرياكان دروستئەبنەوە ؟ پىكەنин گرتىمى و لەبەرخۇمەوە وتم كىئەل ئەمەش وەك دەرييا خەيالىيەكەي بەشیر نىيە كە ئىستا وشكىكىردوه !!

بەشیر موشیر چەندىن داستانى شەرى جىهانى يەكەمى بۇئەگىراينەو كە خۇيى تىياياندا زاپتقوماندانىبۇو وجهامېرى و ئازايىتى و بلىمەتى و جەربەزەيەتى سەرسورھىنەرى تىياديون، ئىستا كە ئەوانەم بىرئەكەويتەوە دىسان پىكەنин ئەمگرى و ئەنېم : كىئەلى ئەو پالەوانىتىيانە ھەندى لە سەركەدەكانى كورد لە چىاكاندا كە ئىستا بومانەكىرنەوە يَا پىمانەفروشنىوە، وەك خەدونەكانى بەشیر نىيە ؟ لەگەل ئەو جىاوازىيەدا كە بەشیر واينەزانى راستبۇو و ئەمان چاك ئەزانن ھەمېشە لە ھىلەكانى دواوەبۇون ؟ بەوجورە جىاوازىي فەلسەفەكەي بەشیر لەوەدایە كە هيچكام لە فەيلەسوفەكانى جىهان لەدەركاي فەلسەفەي پىكەنینيان نەداوە، وەك كاراكتەرىكى ئەو بوارەش، پىش دونكىشوت كەوتوھ بە جىاوازى ئەوەي نەتەوە زىندىوەكەي ئەو دونكىشوتى كرد بە كەسیتىيەكى جىهانى بەلام لەناو كوردەكەي ئىمەدا ھىشتا فەلسەفەي بەشىرى پرسىيارە !! جىاوازىيەكىكەي فەلسەفەكەي بەشیر لەوەدایە كە ئەم بە خۇرسكى دروستكەرى ماڭ و گەوھەرى پىكەنینبۇو نەك پىكەنینى دەسکرد، واتا خۇيى بۇپىكەنин ئەو شتانە نەئەوت، بەلای خوييەوە راستبىرۇ (جد يات) بۇون، بەلام ئەبۇون بە هوڭارى پىكەنин ؟ كەواتە فەيلەسوفىتىيەكەي ئەو لە كەسیتىيە بلىمەتىيە خەيالىيەكەيدابوھ.

جىاوازىي سىيەھەميش ئەوەيە (وەك لە خالى دوھى سەرەوە وتمان) ھەموان لەسەرى كۆكن بەھەموو بىرۇباوهەكانى چەپ و راست و ناوقەكانى ئەمسەرتا ئەسەرە كوردىستان و بىگە ھەندىك لە روشنبىرەكانى جىهانىش وەك : كارل دانىنگەر لەقىيەنا، خاتو ھېلگاۋ خاتوقىلىتار خاتو ھونەلورە لە بەرلىن، مادام برونزىنۇ لە ژىنچىق، خاتو ئىرمەگارد لە ميونشن بۇنمۇونە. ئەوانەو ئىمەش ھەموو بلىمەتى و فەيلەسوفى و جەواپىر و قىبىلە ئامال و سەرگەدەيەتىيە خەيالىيەكەي بەشیر موشىرمان قبۇلە ھەرچەندە خۇيى جارجار ئەيىوت ھىشتا مىللەتى كورد نەگەيىشتۇتە ئەو ئاستەي سەرگەدەيەكى وەك منى ھەبى ؟ ئەوەبۇ

نه بەز پییوت : هیتلەریش و تویتى گەنی نەمان ھیشتا نەگەیشتونە نەو ئاستەی سەرکردەيەكى وەك منى
ھەبى . ئۆستادىش سەریکى بونەلەقینى و نەلنى : نەویش ھەقىبو !!
کەواتە شاگرددەكانى بەشير جامى بەتالىيان نەكردوه بە مەركانەي پر وەك لە پرسىيارە گومراكەدا ھاتوه.
بەشير موشىر ھەركەسايىھە تىيە خەيالىيەكەي خوى دەرىايەكى پرى فەلسەفەي پىكەنېنبوو .
دیاردهكەش دیارده گەورەكردنى نەخويىندەوار نەبۇھ وەك نەوهى ئىستا ھەيە و روشنېرىدەكانى دەرىبار
سلاۋات لەدىيار نەخويىندەوار ئەدەن ؟جىاوازىي بەشىرو سەرکردە نەخويىندەوارەكانى نەمۇرۇ لە وەدایە :
بەشير بە خەياتىيەكەي دەولەمەندىبۇو بەلام كە دوکانەكەي كرده يانەيەكى بېچۈنە بۇ كوردايەتى ،
ھەڙاركەوت ، بەلام نەو سەرکردە نەخويىندەوارانەي بە جووتى سۇلەھ وەخوبىانكوتايە ناو راپەرينى خەلک ،
بۇونە دەولەمەندى رادەبەدەر ؟دواشانازىيەكىش كە نەبى مىزۇو بۇ بەشير موشىرى بىنۇوسى نەوهىيە نەو
مروقە ساولىكە نەخويىندەوارە كوردپەرودە بۇ كورد ژىاو بۇكورد مەد .